

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 12

22. ožujka 2012.

cijena 200 Ft

Foto: Bernadeta Blažetin

*Dani hrvatskoga jezika i kulture
u Serdahelu*

Komentar

Na čekanju odgovora

Već na prvom sastanku Čakavskih katedrov u Koljnofu, na kraju prošloga ljeta je bila tema, kako smo mi Gradišćanski Hrvati u zapadnoj Ugarskoj oslabljeni u jeziku i zbog toga jer vjera i hrvatska rič dan na dan sve gorje i manje se čuva u naši seli. Tomu je jedan od razlogov pogibelno manjkanje hrvatskih farnikov. Suočeni smo s tom činjenicom niz ljet, dokle bojsek jalno znamo prik gledati u susjednu Austriju, kade su brojni svećeniki zaredjeni, ravno iz Hrvatske. Narda je ljeta dugo imala tu želju da smjesti u svojoj fari i dostane konačno jednoga dušobrižnika s hrvatskim jezikom, ali koliko-toliko su uspeli da im je redovno došao iz prik na pomoć mašu služiti ki-ta farnik. Takova pomoć je dospila u peršoni dr. Antona Kolića farnika iz Ratištova, ki kad je bilo potribno došao je u Kiseg, ali i u Šopron i privrimeno se priključio u život naših vjernikov. Što danas imamo? U Petrovom Selu i Pinčenoj dolini mladoga farnika, ugarskoga podrijetla ki se je naučio po hrvatski maševati. Farnik Ivan Šneller u mirovini kako mu zdravstveno stanje dozvoljava, zato rado dojde još do nas i nediljom ter na vekše svetke mašu služiti. Štefan Dumović još čvrsto drži hrvatski vjerski žitak na Undi, Plajgoru i Hrvatskom Židanu, negda-negda pomaže i u Kisegu, ali i on je iznad sedamdeset ljet. Prisika sa svojim mladim ugarskim farnikom, Bizonja, u zadnje vrime i svojim rođenim hrvatskim farnikom u mirovini, kot i Kemlja s koljnofskim gospodinom samostaljeni su otoki. Koljnofski župnik takaj ugarskoga podrijetla, iznad sedamdeset ljet, ima četira sela u službi, trsi se, velu sami Koljnofci, ali prodika, ta hrvatska, svakako fali ljudem. Odluka se je dozrijala da se napiše jedno pismo Katoličkim biskupskim konferencijam Republike Hrvatske i Ugarske, kako je rekao i sam predsjednik Čakavske katedre Šoprona, Franjo Pajrić st. i zato, da njeva civilna organizacija ne bi pravala na hrptu nositi ta teret da nisu prosili mlade hrvatske kapelane uz naše gospodine. Pismo je napiseno, trenutačno se skupljaju potpisi i pečati Hrvatskih samoupravov naših naselj ter svakojakih gradišćanskih organizacijov da se konačno na viši forumi ulažu naponi i da i nam pomažu slanjem dobrih pastirov, svećenikov ili bar časnih sestara s hrvatskim jezikom, tako stoji u pismu. I pravoda, čeka se pomoć. Zašto? To je najbolje napisala Djurdjica Benčić jur 1996. ljeta u Katoličanskom kulturnom i informativnom listu za Hrvate u Nardi: „Crikva je ona koja bi nam mogla najveć pomoć u širenju jezika. Ja još pametim kako smo se mi spovidali, kako smo mi molili ziz pokojnim gospodinom Škrapićem na hrvatskom jeziku. Ni nam bilo smišno da svaki dan, svaku nedilju moramo na hrvatsku mašu, da na molitveni dan uru dugo klečimo i molimo na našem materinjskom jeziku k Bogu. Ali potribno je bilo i to da naše babe nas već doma navuču moliti – i na hrvatskom jeziku. Kod i pominati. Danas mladi već ne živu ziz babom i didom, ne molu već iz njimi skupa večernje molitve u stelji. A da li molu bilo kada, bilo što?! To nek Vi znate. Ali nekatte zabiti da prez vjere nima naroda, prez naroda nima budućnosti – nima NAS!... Ako kanimo živiti, misliti i dilati za svoju vjeru – a u prvom redu na materinjskom nam hrvatskom jeziku – onda je došla ta ura, došla je i zadnja minuta“. Tako su mislili i oni inicijatori iz Koljnofa ki će uputiti vrijeđa zadnji krik Gradišćanskih Hrvatov nadležnim konferencijam. Nestrpljivo čekamo odgovor!

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Svojedobno jezikoslovac Dalibor Brozović ocijenio je Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika kao duh rodoljubnog otpora hrvatske inteligencije. Deklaracija je nastala u teškim i tmurnim vremenima nadmoći velikosrpskog unitarizma, i političkoga i jezičnoga. Pod imenom hrvatskosrpski zatiralo se ime onoga što svaki narod s ponosom kazuje, ime njegova jezika, materinskoga jezika, jezika roda svoga, kako je i pjesnik uskliknuo: po njemu si sve što jesi. Hrvatski jezik bit će uskoro 24. službeni jezik Europske Unije i kao takav ravnopravan sa svim ostalim jezicima te velike zajednice. Na mnogim njenim, europskim katedrama on se još uvijek krsti sa skupom serbo-kroatisch, bosnisch-kroatisch-serbisch, croatian ans serbian... Hibridi su uvijek podložni manipulacijama, nikada ravnopravnosti. Kada kažemo hrvatski jezik, onda kažemo Hrvat, hrvatska himna, hrvatsko more, Hrvati u Mađarskoj, a ne naše. Naše! Čije? Često još uvijek među nama je u uporabi toliko omiljeno NAŠE koje u sebi skriva proturječnost i otvara prostore ZBUNJENOSTI proizašle iz neznanja.

Osvrnemo li se na protekla stoljeća, od kamenih ostataka, i kamena na kojem Hrvati od stoljeća sedmog svoju povijest pišu, nalazimo na Trpimirovo i Branimirovo, Višeslavovo ime, i Bašćansku ploču, na spomene imena hrvatskoga, bogatu književnu baštinu na trima hrvatskim narječjima, ali i na latinizam, talijanizam, ungarizam, propise o obvezatnoj službenoj uporabi mađarskog jezika, za Kraljevine Jugoslavije prevlasti srpskoga jezika u državnim i javnim službama... preko odluka ZAVNOH-a koje su na neki način poništene

Svojedobno jezikoslovac Dalibor Brozović ocijenio je Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika kao duh rodoljubnog otpora hrvatske inteligencije. Deklaracija je nastala u teškim i tmurnim vremenima nadmoći velikosrpskog unitarizma, i političkoga i jezičnoga.

novosadskim dogovorom, Deklaraciju i Hrvatsko proljeće pa do Domovinskoga rata, i napokon samostalnog i slobodnog drevnog jezika Hrvata. Spomenimo se tek Vrančića i njegova rječnika pet najplemenitijih europskih jezika, među kojima je hrvatski, Belostenčeva Gazophylaciuma latinsko-hrvatske riznice riječi, tronarječne (kajkavsko-čakavsko-štokavske) jezične koncepcije, Institutionum linguae illyricae libri duo (Ustroj ilirskoga/hrvatskoga jezika dvije

knjige) – prve gramatike hrvatskoga jezika iz 1604. godine Bartola Kašića. Ali kao da zaboravljamo važnost povijesnih datuma. Važnih datuma koji su dio opstojnosti Hrvata. Jedan tjedan ili nekoliko dana ne mogu mnogo promijeniti, ali mogu itekako poticati učenje, razvijati svijest o prošlosti, važnosti materinskoga jezika, u našem slučaju hrvatskoga.

Jedna samouprava, Hrvatska samouprava «Stipan Blažetin» iz Serdahela spoznala je to i već nekoliko godina zaredom ustrojjava Dane hrvatskoga jezika u ostračju Deklaracije, jedna škola, Hrvatska škola Miroslava Krležje isto to čini već dvadeset godina... U programe raznovrsnih sadržaja u Serdahelu bilo se uključilo više od tristo ljudi raznih naraštaja, u programe pečuške Hrvatske škole, danas započete, 19. ožujka, uključeno je njezinih četiristotinjak učenika. Lijepe brojke.

Branka Pavić Blažetin

Državni tabor hrvatskoga jezika i kulture u Vlašićima na otoku Pagu

Hrvatska državna samouprava poziva sve dvojezične hrvatske škole i škole u kojima se hrvatski predaje kao predmet da prijave svoje učenike 5–8. razreda za sudjelovanje u Državni tabor hrvatskoga jezika i kulture u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu u Vlašićima, u trajanju od 24. lipnja do 1. srpnja 2012. (7 dana), i od 1. do 8. srpnja 2012.

(7 dana). Dva će tabora biti samo u onda ako bude dovoljno prijavljenih učenika. Cijena boravka za učenike: udio u troškovima tabora, smještaj, prehrana 20.000 Ft/osoba + 150 kuna cijena izleta. Prijaviti se možete kod svojih nastavnika. Prijave primamo preko škola. Prijavnicu treba ispuniti i poslati škola. Rok je prijave do 31. ožujka 2012.

Aktualno

Što treba znati o uvjetima djelovanja narodnosnih samouprava, koji se uvjeti moraju osigurati?

Nakon usvajanja novog Zakona CLXXIX. iz 2011. godine o pravima narodnosti, Vlada posljednjih mjeseci nastoji promjene zakona što bolje upoznati sa širom javnošću. Tako se na tu temu održavaju redovita predavanja u praksi, izvještaji za novinstvo, te se daju razne obavijesti na Vladinim internetskim stranicama (kormany.hu) odnosno nadležnog državnog tajništva, o tumačenju zakona i primjeni u praksi. Jedna od posljednjih je i obavijest, zapravo, sažetak o tome što valja znati o uvjetima za djelovanje narodnosnih samouprava.

Prema paragrafima 80. do 83. Zakona CLXXIX. iz 2011. godine pravima narodnosti, mjesna samouprava naselja od 1. siječnja 2013. godine po ugovoru sklopljenom po zakonu obvezatnim sadržajem osigurava uvjete djelovanja narodnosne samouprave, nadalje skrbi o obavljanju izvršnih zadaća u svezi s djelovanjem. Pod djelovanjem samouprave osim vijećničkih sjednica i javne tribine podrazumijeva se djelovanje odbora, obavljanje dužnosničkih i vijećničkih zadaća, te održavanje priredaba koje služe obavljanju obvezanih samoupravnih zadaća. Obvezatne sadržajne sastavnice ugovora jesu: određivanje odgovarajuće prostorije, opremljene podrobno nabrojanim predmetnim i tehničkim sredstvima (stvarima) potrebnim za obavljanje samoupravnih zadaća; mjesečno određena vremenska uporaba prostorije, prema potrebi narodnosne samouprave, ali najmanje u vremenu od 16 sati; nabranje materijalnih i osobnih uvjeta za djelovanje samouprave, za obavljanje zadaća vijeća (podrazumijeva se i odbor), dužnosnika, vijećnika; utvrđivanje reda za pripremu sjednice vijeća (pripremanje, poštanskim putem dostavljanje pozivnica, prijedloga, službenog dopisivanja, sačinjavanje zapisnika, slanje putem pošte); pripremanje odluka vijeća i odluka dužnosnika, te utvrđivanje reda evidentiranja, umnožavanja, njihova slanja poštanskim putem; nabranje zadaća oko vođenja, evidentiranja spisa, zadaća u svezi s

djelovanjem, gospodarenjem samouprave i utvrđivanje reda zadaća; konkretno određivanje odgovornih, utvrđivanje vremenskih rokova i zadaća o suradnji oko pripremanja i donošenja proračuna, te izvršenja obveza u svezi s davanjem obavijesti o proračunu, nadalje otvaranjem samostalnog računa narodnosne samouprave, uzimanja u popis i molbe za dobivanje poreznog broja; određivanje odgovornih i tijekom gospodarskih zadaća; određivanje osobe (bilježnika ili od njega povjerene osobe) koja je obvezna sudjelovati na sjednicama vijeća narodnosne samouprave. Podjela troškova dviju strana prema navedenim točkama, s time da narodnosna samouprava ima pravo na uporabu bez plaćanja naknade opremljene prostorije po zakonu, nadalje mjesna samouprava naselja snosi troškove, izuzev troškove telefona vijećnika i dužnosnika.

Ugovor se mora revidirati svake godine do 31. siječnja, kod općih ili prijevremenih izbora u roku 30 dana od osnivačke sjednice. Mjesna samouprava naselja i narodnosna samouprava u pravilniku o ustrojstvu i djelovanju utvrđuje uvjete djelovanja, utvrđene ugovorom, u roku 30 dana od sklapanja, izmjene ugovora. Ako ne dođe do sklapanja ugovora u određenom roku, Vladin Županijski ili Glavnogradski ured provodi proces po izvanrednom postupku, u okviru kojega koordinira usuglašavanje dviju strana. Ne dođu li do sporazuma, pozivajući se na povredu narodnosnih prava, narodnosna se samouprava i neposredno može obratiti sudu, koji će donijeti odluku o ugovoru i sadržaju ugovora, te o pokretanju procesa za oštetom narodnosne samouprave.

Prema Prijelaznim propisima za 2012. godinu, Zakon ne mijenja trajanje prije sklopljenih ugovora, ali se novi ugovori moraju sklopiti do 1. lipnja 2012. godine, s time da se oni moraju primjenjivati, a propisani uvjeti osigurati od 1. siječnja 2013. godine.

Stipan Balatinac

Mađarska u eurozoni

Mađarska se ne namjerava priključiti eurozoni niti primjenjivati odredbe europskoga fiskalnog pakta barem do 2018. g., izjavio je mađarski premijer Viktor Orbán 2. ožujka. Govoreći iz Bruxellesa za MR1, Orbán je rekao da za Mađarsku pravila pakta neće vrijediti dok se ne priključi eurozoni. „Najoptimističnije prognoze pokazuju da se zemlja neće biti spremna priključiti prije 2018. g.“, izjavio je mađarski premijer. Orbán je naglasio da će dogovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u ekonomskoj i monetarnoj uniji pomoći u jačanju eura, te tako i europskoga gospodarstva i imat će ključni utjecaj i na mađarsku budućnost. Mađarski je parlament izglasovao priključivanje Mađarske europskom fiskalnom paktu 20. veljače. Čelnici 25 zemalja članica Europske Unije potpisali su u Bruxellesu fiskalni pakt kojim se praktično zabranjuje proračunski deficit. Dogovor o fiskalnom paktu potpisale su sve zemlje članice, osim Ujedinjenog Kraljevstva i Češke. Odluka o sklapanju međuvladina ugovora o fiskalnoj disciplini donesena je na sastanku na vrhu lani 9. prosinca, a tekst ugovora dogovoren je na sastanku 30. siječnja ove godine. Ugovor će na snagu stupiti kada ga ratificira najmanje 12 članica eurozone, a cilj je da se to ostvari do 1. siječnja 2013. godine. Ugovor će u cjelini vrijediti u eurozoni, a mogu mu se pridružiti i zemlje koje nemaju euro.

POZIVNICA

Hrvatska samouprava Petrovoga Sela Vas srdačno poziva u kulturni dom 1. aprila 2012. u 15 uri na prezentaciju knjige

Dnevnik staroga školnika

Izdanje će predstaviti:
dr. Šandor Horvat, etnolog,
i László Mayer, arhivist.

Darija Krstičević voditeljica Ureda za odnose s Hrvatima izvan Hrvatske

Premijer hrvatske Vlade Zorana Milanovića početkom ožujka imenovao je Dariju Krstičević za voditeljicu Ureda za odnose s Hrvatima izvan Hrvatske. (Darija Krstičević je bila veleposlanica BiH u Austriji, no naprasno je i bez posebnog obrazloženja smijenjena početkom 2007. godine kada je dužnost hrvatskoga člana Predsjedništva BiH preuzeo Željko Komšić. Poslije se Darija Krstičević preselila u Zagreb i radila do ovog imenovanja kao savjetnica predsjednika HGK Nadana Vidoševića za međunarodno pravo). Ova višegodišnja veleposlanica BiH, koja je od 2008. godine radila u Hrvatskoj gospodarskoj komori, kao dužnosnica u institucijama vlasti dolazi na čelo ureda, a ima rang zamjenika ministra. Bit će ključna osoba za provedbu politike Vlade Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan zemlje. Voditeljica ureda za svoj rad bit će odgovorna samoj Vladi. Prije prihvaćenim zakonom se prvi put, dvadeset godina nakon hrvatske neovisnosti, uređuju odnosi s Hrvatima izvan domovine. Zakonom se izravno podupire i ostvarenje hrvatske jednakopravnosti u BiH. Osnivanju ureda prethodilo je donošenje strategije, a zatim i Zakona o odnosu s Hrvatima izvan Hrvatske, čime je došlo do zaokreta prema Hrvatima izvan države. Ured je ustanova koja će biti zadužena za jačanje odnosa u svim područjima od gospodarstva, medija, lobiranja do izravne suradnje. Suradnja će se usredotočiti u oblastima vanjske politike, a položaj Hrvata izvan RH jedan je od prioriteta vanjske politike RH. Uloga ureda napose će se ogledati u suradnji u oblasti obrazovanja s Hrvatima izvan RH, te u oblasti gospodarstva.

Projekt razvoja hrvatskoga školstva u Mađarskoj, udžbenika, pomagala i digitalnog sadržaja, druga faza u pripremi, očekuje se skori raspis natječaja

Iz Europskoga socijalnog fonda i državnog proračuna Republike Mađarske, u okviru projekta TÁMOP 3.4.1/A-08, u prvoj fazi projekta dodijeljeno je, putem natječaja, umalo 240 milijuna forinti za potrebe razvijanja obrazovanja nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj. Temeljni je cilj projekta pomoći nastavu materinskoga jezika te odgoj nacionalnih i etničkih manjina. U sklopu toga složenog programa rađene su dionice kojima će se poboljšati kakvoća obrazovanja.

Čaba Horvath, ravnatelj Croaticae, i projektni menadžer Gabor Győrvári

Država jamči izdavanje udžbenika i metodičkih pomagala potrebnih manjinskom obrazovanju u Mađarskoj. Nadležno je ministarstvo do prije nekoliko godina moglo financirati spomenuto isključivo iz mađarskoga državnog proračuna. Od 2010. godine država svoje obveze podmiruje i sredstvima iz europskih fondova putem programa TÁMOP 3.4.1/A-08. U okviru „Razvojnoga plana nove Mađarske” natječajem Europske Unije, u razdoblju do 2013. godine ostvaruje se projekt potpore obrazovanju etničkih i nacionalnih manjina, i škola u kojima se školuju migranti. Sredstva Europskoga socijalnog fonda namijenjena rečenome u vrijednosti su od 2,3 milijarde forinti.

U okviru „Razvojnoga plana nove Mađarske”, danas projekta Ministarstva nacionalnih resursa Mađarske, provodi se projekt naslova Operativni program društvene obnove. Za razvoj hrvatskoga školstva u Mađarskoj iz prvoga kruga spomenutoga projekta natjecao se „hrvatski konzorcij” što ga čine tri člana: Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža” Pečuh, kao voditelj konzorcija i nositelj projekta, Santovačka hrvatska škola i Hrvatska državna samouprava. Nositelju projekta odobrena su sredstva u vrijednosti od 34 141 136 forinti.

Kako kaže projektni menadžer Gabor Győrvári, dobivena su sredstva namijenjena cjelovitom unapređenju i razvoju manjinskoga školstva, udžbenika, pomagala i usavršavanja. Za hrvatski projekt odgovara tročlani menadžment: Gabor Győrvári, projektni menadžer, Joso Šibalin, stručni voditelj projekta, i Kristina Kraner, financijski voditelj. Uz izdavanje udžbenika tu su i prateći sadr-

žaji koje treba ostvariti, metodika, sustav za mjerenje i vrednovanje rezultata, priručnici za pedagoge, usavršavanje pedagoga. U natjecanjima mora se ispuniti i obvezatni i prateći dio. Tek će se dio sredstava utrošiti na nove udžbenike i prijevode, 60–70% dobivenih sredstava (oko 22 milijuna forinti). Ostatak sredstava namijenjen je predstavljanju udžbenika, za usavršavanja, seminare. Projekt, prvi krug, polako se približava kraju, pa se njegov završetak očekuje u ožujku 2012. godine.

Proizvod prvoga raspisa bili su udžbenici koji su već bili na listi odobreni sa strane nadležnog ministarstva temeljem prijedloga HDS-a i njegova Odbora za odgoj i obrazovanje, a bili su to rukopisi koje su imale izdavačke kuće, u našem slučaju Nemzeti Tankönyvkiadó (Poduzeće za izdavanje udžbenika) i Croatica Kft. Nije se moglo mijenjati ništa drugo dodati, tek je trebalo razraditi neke metodičke sadržaje uz napisane udžbenike. Radi se o stopostotnom financiranju projekta preko nadležnog ministarstva, šest udžbenika. Tako ćemo dobiti tri nova udžbenika i tri nove radne bilježnice. To su: udžbenik gramatike za 8. razred dvojezičnih škola i radna bilježnica autorice Janje Živković-Mandić, što je već tiskano i u uporabi je od nove, 2011/2012. školske godine, udžbenik povijesti za 9. razred (prijevod) i radna bilježnica, te čitanka za 7. razred i radna bilježnica za škole gdje se hrvatski jezik predaje kao predmet autorice Jolanke Tišler, koji su pred tiskanjem i moći će se naručiti za školsku godinu 2012/2013. To su udžbenici i radne bilježnice koji su nedostajali iz niza kojim se koriste u nastavi hrvatskoga jezika.

Uskoro slijedi i ispis natječaja za sredstva iz druge faze projekta TÁMOP natječaja, koja su u visini od 800 milijuna forinti, a za sredstva iz treće faze TÁMOP natječaja bit će raspisan u završnoj fazi ovoga razdoblja koji traje do 2013. godine. Njegova će vrijednost biti 500 milijuna forinti.

Kod drugoga raspisa natječaja u igri su veći iznosi. Premda se očekivalo kako će natječaji u drugom krugu biti otvoreniji, pa se nije računalo na udžbenike s liste prioriteta, izgleda kako će one (liste) biti u igri. Tako su se one sastavljale pristignućem prijedloga sa strane škola s predmetnom nastavom i škola s dvojezič-

nom nastavom, a o tome se brine HDS-ov Odbor za odgoj i obrazovanje. Ovih se dana očekuje raspis natječaja drugoga kruga koje bi trebalo predati do svibnja 2012. godine, čulo se na konferenciji održanoj 21. siječnja u sjedištu HDS-a koju je organizirao HDS. U drugoj fazi natjecatelji, narodnosni konzorciji, čiji je obavezan član državna narodnosna samouprava, moći će se natjecati za sredstva u iznosu od 50 do 200 milijuna forinti. Izdavačka kuća Croatica na savjetovanje je pozvala svoje partnere iz različitih narodnosnih konzorcija, grčkog, romskog, slovenskog, hrvatskog, bugarskog... Kako saznajemo, članovi hrvatskog konzorcija bit će Hrvatska državna samouprava i Santovačka hrvatska škola. Među onima koji su predstavili drugu fazu projekta TÁMOP bili su Kata Incédi-Pál, ravnateljica KTI Nonprofit Kft-a, Dániel Fülöp, ravnatelj Digitális Tananyag Kft-a, i Čaba Horvath, ravnatelj Croaticae. Projekt će se, po svemu sudeći, moći početi provoditi od jeseni, a njegov je završetak kraj 2014. godine. Rokovi su kratki, a nama nedostaju autori, kaže predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a Gabor Győrvári. Napominje kako su nam potrebni udžbenici za početno učenje hrvatskoga jezika, treba poraditi na kakvoći postojećih udžbenika narodopisa, nedostaju nam udžbenici za prirodoslovne predmete, za niže i gimnazijske razrede, treba pregledati seriju udžbenika za hrvatski kao predmet, muči nas nedostatak udžbenika iz književnosti za gimnazijske razrede te moramo razraditi digitalizirane oblike udžbenika i školskih pomagala.

bpb

Sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije

Malo novaca, mnogo programa – sufinanciranje mjesnih programa od šireg, regionalnog značenja.

Županijski dom narodnosti u Baji ostaje

Dana 21. veljače u županijskom Domu narodnosti u Baji održana je redovita sjednica Vijeća Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, na koju su, već po običaju, uza županijske vijećnike pozvani i članovi Skupštine HDS-a iz Bačke. Na prijedlog Odbora za financije jednoglasno je prihvaćen proračun županijske hrvatske samouprave za 2012. godinu, s prihodima i troškovima od 913 tisuća forinta. Pri tome je među prihodima planiran ostatak iz 2011. godine od 484 tisuća i državna opća potpora od 429 tisuća forinta. Iznos ostatka novca lanjskom odlukom vezan je za 2012. godinu, za podupiranje mjesnih programa od šireg regionalnog značenja, a iznos državne opće potpore planiran je za troškove djelovanja, prije svega putne troškove i drugo. Kako je uz ostalo na početku naglasio predsjednik Joso Šibalin, prema dosadašnjim saznanjima ne može se računati ni na najmanju potporu od Županije, ipak neće odustati od molbe da se osigura županijska potpora najmanje u lanjskom iznosu. Prema najavi, ali uz malo kašnjenje, sjednici je nazočio dopredsjednik Skupštine Bačko-kiškunske županije András Nyitray, pošto je prije nazočio sjednicama vijeća drugih dviju županijskih narodnosti, ciganske i njemačke. Predsjednik Joso Šibalin reče kako će iduća sjednica biti u travnju, te podsjetio da će se, sukladno odredbama novog Zakona o pravima narodnosti, raspravljati o nacrtu ugovora o suradnji sa Županijskom skupštinom, pri čemu je zamolio nazočnog dopredsjednika da se u ugovor uzme i godišnja novčana potpora, nadalje o izvješću o izvršenju proračuna za 2011. godinu. Na izravan upit što će biti s narodnosnim domom i s zaposlenima u njemu, dopredsjednik Nyitray istaknuo je kako će unatoč tome što je država preuzela sve županijske ustanove i nekretnine, Županija zadržati županijski Dom narodnosti u Baji, jer je zadržala i zadaću da skrbi o narodnostima.

Pošto su dostavljeni prijedlozi programa mjesnih hrvatskih samouprava za 2012. godinu, na prijedlog Odbora za kulturu, odgoj i obrazovanje sastavljen je kalendar programa za 2012. godinu, odnosno prihvaćen Plan rada i programa Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije za tekuću godinu. Među ostalima u Plan uvršteni su programi od šireg, regionalnog značenja i zajedničkog interesa, koji se i materijalno podupiru. Takvi su primjerice već održano Veliko prelo u Baji, Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča, koje će se ove godine prirediti u Baji, obilježavanje 60. obljetnice Bunjevačkog kulturnog kruga u Čavolju, Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića u Kalači, Hodočašće Hrvata na santovač-

ku Vodicu i Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu.

Izrazivši opće nezadovoljstvo s povišenim porezom na reprezentaciju od čak 51%, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković, uostalom predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje, u svezi s državnim općom potporom za 2012. godinu uz ostalo reče kako i jesmo dobili, i nismo, jer ćemo od neznatno povišenog iznosa sad više vratiti državi. Tako za djecu prigodom raznih programa, natjecanja i drugih susreta neće biti pogačica i mineralne vode, a još će veća teškoća biti ugošćenje predstavnika prijateljskih naselja iz Hrvatske. Suradnja s prijateljskim naseljima od iznimnog je značenja za opstanak hrvatske zajednice, a na održavanje veza, uz putne troškove, troši se samo na smještaj i prehranu. Sada će to biti znatno veći troškovi. Unatoč tome, budući da nitko od zastupnika hrvatskih samouprava ne prima honorar, nastoji se štedjeti koliko se može. Uz ostalo ona je obavijestila nazočne o nekim budućim programima vezanih za našu regiju i županiju. Tako je napomenula da će se u organizaciji Hrvatske državne samouprave u okviru Croatiade, ove godine vjerojatno u svibnju, u Baji održati državno natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova i proze. Organizaciju županijskog natjecanja u kazivanju stihova i proze, koje je do sada organizirala Gradska knjižnica, ove će godine preuzeti bajska Hrvatska samouprava i Hrvatski kulturni centar „Bunjevačka čitaonica“, a održat će se potkraj godine, vjerojatno u studenome. Obavijestila je i o tome da će se državni tabor hrvatskoga jezika i kulture u organizaciji HDS-a u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlačićima na otoku Pagu ove godine organizirati u dva turnusa, prvi tjedan dana nakon završetka školske godine. Za sudjelovanje, kao i lani, tražit će se uplata od 20.000 forinta, a prednost će uživati učenici koji su sudjelovali na državnim Croatiadama. Hrvatska samouprava grada Baje organizirat će trodnevno hodočašće u Mariju Bistricu, s jednodnevnim posjetom Zagrebu, na koje očekuju prijave zainteresiranih i iz drugih naselja. Predloživši da se navedeni programi bajske hrvatske zajednice uvrste u plan županijskih programa, odnosno kalendar priredaba, Angela Šokac Marković uz ostalo reče kako je unatoč novčanim poteškoćama bajski gradonačelnik obećao potporu dvama važnim programima vezanih za hrvatsku zajednicu, a to su Markovo na Fancagi i Antunovo na Dolnjaku.

S. B.

DOMBOVAR – Na poziv predsjednika dombovarske Hrvatske samouprave Gabora Varge Stadlera Đuro Franković 28. ožujka, s početkom u 17 sati, u Domu narodnosti predavat će srednjoškolcima i svima zainteresiranim o banu i barunu Franji Vlačiću, rodnom iz toga naselja, koji je hrvatskim banom imenovan prije 180 godina, 23. svibnja 1832, te banovao sve do svoje smrti 1840. godine. Pokopan je u zagrebačkoj crkvi Svete Katarine u Zagrebu. Prigodom njegova ustoličenja hrvatski pjesnici, kao što je bio ilirac Karol Rakovec (poslije poznat po imenu Dragutin Rakovac), stihovima pozdravljaju Vlačića. Na tadašnjem karlovačkom govoru (štokavsko-ikavsko narječje) pjesmu su mu ispjevali Imbro Lopašić i drugi Karlovčanin neolatinski pjesnik Juraj Nabijačić. Ovaj potonji navodi da ban Franjo Vlačić govori «domaći jezik», što nas ne začuđuje, naime može se smatrati potomkom Hrvata koji su doselili u Dombovar, Hajmaš i Bikalu iz daljnje okolice toga hrvatskoga grada 1715. godine. Franjo Vlačić bio je vojnik koji je sudjelovao u pedeset bitaka i postigao visoke vojne časti, a kao ban štiti hrvatske interese.

KUKINJ – Tradicionalna korizmena misa na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi posvećenoj Svetoj Ani, u organizaciji Hrvatske samouprave, bit će 31. ožujka, s početkom u 14 sati. Misu će pjevati Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe, a služit će je Ladislav Ronta, župnik dekan iz Harkanja.

PEČUH – Svake godine već više od jednoga desetljeća Vjerska zajednica pečuških Hrvata organizira molitvu Križnoga puta na tamošnjoj Kalvariji. Događaju se odaziva mnoštvo hrvatskih vjernika iz Pečuha, ali i iz udaljenijih krajeva te obližnjih hrvatskih naselja. Molitvu Križnoga puta, 30. ožujka, s početkom u 15 sati predvodit će Franjo Pavleković, župnik u crkvi Svete Elizabete u pečuškom Kertvarošu.

KALAČA – Na poticaj Hrvatske samouprave grada Kalače, 24. ožujka u 17 sati u samostanskoj crkvi Svetog Josipa održat će se pobožnost Križnog puta na hrvatskom jeziku, koju će predvoditi velečasni Huba Vass, župnik naselja Géderlaka. Kako nas je obavijestio predsjednik hrvatske samouprave Bariša Dudaš, redovito mjesečno misno slavlje na hrvatskom jeziku, koje se služi svake prve nedjelje, bit će 1. travnja. S obzirom na korizmeno vrijeme, misno slavlje – koje redovito predvodi spomenuti župnik – počinje pola sata prije nego uobičajeno, dakle u 16 sati i 30 minuta.

XXII. Pečuški međunarodni folklorni dani

U naslovu spomenuti Folklorni dani bit će održani od 29. do 31. ožujka u okviru tradicionalnih zbivanja Pečuškoga proljetnog festivala što će ga obilježiti 400-ak događanja i nekoliko festivala unutar Proljetnog festivala. Podnaslov ovogodišnjega je Glazba kao most između tradicije i budućnosti. Događaji Festivala odvijat će se u Kulturnoj četvrti Zsolnay u zgradi É 78. Koncerti, plesačnice do zore uz bogatu gastronomsku ponudu u dvorištu. U sklopu Festivala 30. ožujka, s početkom u 20 sati je plesačnica s Buda Folk Bandom i Orkestrom Vizin, 31. ožujka, s početkom u 19 sati koncert Orkestra Picikato iz Kočani Strumice i Folk Errora.

GARA – Muški članovi i aktivisti Hrvatske samouprave 8. ožujka 2012. godine u klupskim prostorijama organizirali su proslavu Dana žena. Kuhao se gulaš od graha, ženama se darivalo cvijeće.

BUDIMPEŠTA – Predsjednica Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice Jelica Pašić Drajkó sazvala je sjednicu Predsjedništva Udruge, 13. ožujka u sjedište Hrvatske samouprave XIII. okruga. Sastanku su nazočili predsjednica Jelica Pašić Drajkó, dopredsjednica Katica Benčik, Katarina Gubinski Takač i član Nadzornog odbora Stipan Merković. Odsutni su bili Zorica Agatić i Tomislav Mujić. Gđa Pašić ustanovila je da sjednica ima kvorum, i od nazočnih je zatražila prijedloge za Plan rada Udruge za 2012. godinu. Dopredsjednica Benčik predložila je da o daljnjem djelovanju Udruge odluči novo vodstvo jer je sadašnjem sazivu mandat istekao u veljači, te se odrekla dužnosti dopredsjednice. Članstva u Predsjedništvu odrekla se i Katarina Gubinski Takač. G. Merković smatrao je da treba razmotriti dosadašnje djelovanje Udruge i uplatu članarine u Savez Hrvata u Mađarskoj. Potom je jednoglasno prihvaćeno da Udruga Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice održi svoju skupštinu u četvrtak, 22. ožujka, s početkom u 17 sati, u predvorju budimpeštanske Hrvatske škole. Za dnevni se red predlaže: 1. Prijedlozi i izbor delegata na Kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj, 2. Izbor novog vodstva Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice te ostala pitanja i prijedlozi.

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila u budimpeštanskoj Vackoj ulici služit će se 25. ožujka, s početkom u 17 sati. Misu služi otac Vjenceslav Tot.

Dani hrvatskoga jezika i kulture u Serdahelu

U organizaciji serdahelske Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin” i Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski”, od 2. do 13. ožujka u Serdahelu su održani Dani hrvatskoga jezika i kulture. U programe raznovrsnih sadržaja uključilo se više od tristo ljudi raznih naraštaja. Organizirana su predavanja o književnosti Hrvata u Mađarskoj za djecu i za odrasle, prikazana je društvena igra „Putovanje u grad slova”, učili su se hrvatski plesovi, priređena je hrvatska kulturna večer i regionalno natjecanje u kazivanju stihova i proze.

Igrokaz KUD-a Sumarton

U spomen na Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, koja je objavljena 17. ožujka 1967, serdahelska Hrvatska samouprava u suradnji s mjesnom školom već tradicionalno priređuje Dane hrvatskoga jezika i kulture. Programi Dana osmišljeni su ne samo za mještane nego za cijelu regiju, a najviše aktivnosti ostvarilo se u mjesnoj školi gdje se mnogo ulaže u njegovanje hrvatskoga jezika.

Dane hrvatskoga jezika otvorila je Erika Balažin Meggyesi, dopredsjednica Hrvatske samouprave. Predsjednica je istaknula značenje Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, dokumenta koji je osporio stajalište da su hrvatski i srpski isti jezik, u kojoj su izraženi zahtjevi za jednakošću i ravnopravnošću postojećih četiriju književnih jezika (hrvatskog, makedonskog, slovenskog i

srpskoga), ukidanjem neustavnoga dvoimennog naziva srpsko-hrvatski i uvođenjem imena hrvatski jezik. Spomenula je gimnazijske dane u Budimpešti, gdje se učio hrvatsko-srpski jezik, a o Deklaraciji se nije govorilo, udžbenici su bili pisani uglavnom na srpskom jeziku. Više o tome moglo se čuti 1971. g. kada je izašao Hrvatski pravopis Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša, koji je politički bio zabranjen.

– U novim političkim okolnostima, koje su nastupile 1990. godine kada je Republika Hrvatska krenula samostalnim i neovisnim putem, te postala samostalnom, suverenom i međunarodno priznatom državom, pojačana je jezikoslovna djelatnost. Hrvatski se književni jezik počinje opet pohrvaćivati, a u tim nastojanjima želi pomoći i naša hrvatska zajednica u Serdahelu – tim je riječima dopredsjednica otvorila Dane hrvatskoga jezika.

Predavanja za djecu i odrasle

U osnovnu je školu 2. ožujka stigao Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, i održao sat književnosti za učenike viših razreda. Sveučilišni profesor ubrzo je uspio uspostaviti dodir s djecom, zajedno su tražili okolnosti nastajanja pjesme, odgonetnuli kako nastaje pjesma te ih je upoznao s antologijom dječjih pjesama naših autora „Sjajna igra”. Predavanje o književnosti nastavljalo se navečer za odrasle, na koje su se okupili većinom nastavnici i nekadašnji studenti kroatistike. Kako je školska godina namijenjena Stipanu Blažetinu zbog

Voditelji programa Tomo Sekereš i Tamara Tišler

Predstavljanje društvene igre

njegove dvostruke obljetnice, na početku predavanja nazočni su mogli pogledati prvi portretni film o pjesniku, a zatim se prof. Blažetin pozabavio općenito književnošću Hrvata u Mađarskoj, njezinim nastajanjem, pojedinim razdobljima stvaranja, izdanjima, problematikom publike, objavljivanjem djela, dijalektalnom književnosti i povezivanjem naše književnosti s matičnom domovinom.

Putovanje u grad slova

Već pomalo zaboravljena društvena igra „Putovanje u grad slova” opet je bila omiljena na satima hrvatskoga jezika. Društvenu su igru sastavili Jelena i Stipan Blažetin, izdao ju je Hrvatski institut u Pečuhu još 1994. g. Jelena, učiteljica, udovica Stipana Blažetina, jedan od autora, bila je gost hrvatskoga sata. Ispričavala je djeci kako je nastala ta igra. Izradba društvene igre bila je zamisao pokojnog nastavnika Stipana Blažetina, koji je obožavao djecu i uvijek je nastojao i u nastavu uvesti igru, kako bi učenici uživali u učenju. Izradeni nacrt igre pozitivno je ocijenjen na jednom natječaju i tada se gđa Blažetin latila izradbe grafičkog izgleda igre. Igra s hrvatskim slovima i riječima razvija govornu

ne sposobnosti i pomaže u utvrđivanju gramatičkih kategorija, namijenjena je za sve dobi od savladivanja početnog čitanja do osmog razreda, naime zadaci vezani za igru izrađeni su u raznim inačicama po dobi učenika. Učitelj likovnog odgoja Árpád Konkoly uvećao je društvenu igru i tako se lakše moglo igrati po skupinama. Društvena će se igra i nadalje igrati na satima hrvatskoga jezika.

Hrvatska kulturna večer

„Vu Serdahelu se išče spominaju horvatske, vu Serdahelu vu školi išče se vuči horvatske jezik, vu Serdahelu išče popevlu horvatske popevke. Zakaj? Zato kaj su to tak nafčili od mame i jape, zato kaj im je to drago i lepo, i zato kaj su se tak priščili” – obračali se publici mladi Hrvati Tamara Tišler i Tomo Sekereš, voditelji programa kulturne večeri. Nazočnoj je publici nuđeno ponešto iz hrvatske kulture, kako bi na taj način istaknula važnost čuvanja narodnosne kulture u mjestu, gdje živi velik broj Hrvata. Učenice mjesne škole Lili Kočmaroš i Nina Turul recitirale su kajkavsku pjesmu, Kristina Kőrösi i Barbara Kőnig obradovala su gledateljstvo pomurskim popijevkama. Prvi put se predstavio pred domaćom publikom i tamburaški sastav mjesne škole. Podučavanje tamburice započelo je prije dvije godine u okviru unijskog projekta, ali se vodstvo ustanove pobrinulo da se

podučavanje nastavi. Mladi tamburaši pod vodstvom Žolta Trojka izveli su pjesme Međimurski lepi dečki, Mamica su štrukle pekli i Klinčec stoji pod oblokom. Mješoviti pjevački zbor iz Serdahela vrlo lijepo je nastupio i na Međimurskoj popevki, ni ovaj put nije iznevjerio publiku, pjevao je Trsek moj, zbudi se, Sedi si kraj mene i druge pjesme. Gosti večeri bili su kaniški Mješoviti pjevački zbor i KUD Sumarton, s kojim kulturnim skupinama Serdahel odlično surađuje. Prekrasne pjesme „Mura, Mura i Vu subotu kada dimo dojdem, uz pratnju kaniških tamburaša, nagrađene su burnim pljeskom. Plesna skupina odraslih KUD-a Sumarton pod ravnanjem Gordane Gujaš prikazala je folklor drugih hrvatskih regija: baranjske i šokačke plesove. Vrhunac je programa bio šaljivi igrokaz „Žena moja, ti si ruža ma”, u izvedbi sumartonskoga pjevačkog zbora, u kojem su prikazani ugođaji života na selu i braku. U veselim anegdotama, dosjetcama i u kajkavskom tekstu uživala je serdahelska publika. Na kraju programa Stjepan Turul, predsjednik serdahelske Hrvatske samouprave, obratio se izvođačima i publici naglašujući važnost njegovanja hrvatskoga jezika i kulture, zahvalio je svima koji su pomogli da se programi Dana hrvatskoga jezika i kulture ostvare, te je zahvalio Veleposlanstvu R. Hrvatske u Budimpešti koji je za programe dao materijalnu pomoć.

Pjevački zbor iz Serdahela

Popratni programi

U okviru priredaba, u mjesnoj školi organizirana je izradba starih igračaka. Nastavnik tjelesnog odgoja Ladislav Vari pomogao je izraditi «fučke» od vrbe, članice Hrvatske samouprave Jelena Adam i Bernadeta Blažetin na plesnom kružoku podučavale su običaj Đurđeva i hrvatske plesove, što će se nastaviti. Posljednja je priredba održana 13. ožujka, i to Regionalno natjecanje u kazivanju stihova i proze, o čemu će se moći podrobnije čitati na Malim stranicama.

Beta

Tamburaši serdahelske škole

Sumartonski plesači

Izložba „Četiri slikara naive iz Hrvatske“

U galerijskom prostoru Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, u organizaciji Kluba i Udruga Augusta Šenoe te Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 24. veljače otvorena je izložba „Četiri slikara naive iz Hrvatske“. U okvirima izložbe predstavili su se Dragutin Kovačić, Stjepan Đukin, Martin Đukin i Vladimir Ivančan. Izložbu je otvorila Ljiljana Pancirov, konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Otvarajući izložbu, generalna konzulica istaknula je: „Sa zadovoljstvom je prihvaćena inicijativa Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije da se danas, u ovom višefunkcionalnom prostoru predstave **Četiri slikara naive iz Hrvatske**, iz mjesta Molva, kao i da se organizira prigodno predstavljanje vina i gastronomije.

Danas imamo čast i zadovoljstvo predstaviti četiri autora **Molvarskog likovnog kruga**, koji su svoja djela izlagali samostalno, ali i na skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu. O njima je pisano, oni su poznati, izdvojimo tek neke crtice o njihovu radu:

Dragutin Kovačić – rođen u Gornjoj Šumi, živi i radi u Molvama. Česti motivi slika, rađenih najčešće tehnikom ulja na staklu, vezani su uz godišnja doba, slikani po sjećanju iz djetinjstva i iskonski život na selu. U njegovim djelima boja je važan segment kompozicije – koristi se njima malo, ali ih kombinira na način da pokazuju sve svoje nijanse.

Stjepan Đukin – rođen i živi u Molvama. Osobito voli slikati zimske motive na kojima se planovi ritmički prostiru u dubinu, a slike su izrazito pregledne i jasne, gotovo kristalinske čistoće. Prevladava jasni i precizni crteži koji omeđuju meke i tonski varirane boje. Đukinovi su radovi kronika o selu i seoskim zbivanjima.

Martin Đukin – rođen i živi u Molvama. Njegove su slike s naglašenijom sklonošću atmosferi i prozračnoj, neopterećenoj kompoziciji. Martin, pjesnik svoje molvarske zime, doživljava snježne krajolike duboko, lirski, dječjački, iskreno i zaneseno.

I kao što to uvijek nepravedno biva, bližanci, posebice kada su obojica umjetnici,

često se uspoređuju. Tako će likovni kritičar reći: *Razlike između dvaju umjetnika Đukina doista su minimalne, često zanemarive za oko nestručnjaka i njih ne treba tražiti u razlikama slikarskih vrijednosti, već u razlikama temperamenata, po kojima je npr. Stjepan komunikativniji, slikar sklon nemirima.*

Vladimir Ivančan – rođen, te živi i radi u Molvama. *Pogled na njegove slike sjećanje je na vrijeme nevinosti, djetinjstva, vrijeme rezervirano za raj. Njegove su teme alegorijski prikaz čovjeka koji teži živjeti u harmoniji sa sobom i prirodom. Njegov imaginarni krajolik odjek je konkretnog pejzaža, odabranih segmenata stvarnog svijeta koji pretvara u svijet metafore. Ivančan oblikuje svijet začudnih krajolika, edenskih vrtova.*

Osim povezanosti u okvirima tema i stila Hlebinske škole, naše likovne umjetnike povezuje i osnovna nit vodilja – njihova Podravina. Završimo stoga citatom koji to potvrđuje, a potpisuje ga *Dubravko Ivančan*:
Poleg vode Drave, ravna Podravina, zemlja vodom plavna, nama domovina.
Nju otava bujna i detela krasi, lasi od kuruze i šenice vlati.
Podravina ravna, s krovimi črleni i zlatni mi klasi najdraža si meni.

Otvaramo ovu izložbu u želji da u slikama naše četvorice autora, od kojih je svaki zasebna umjetnička osobnost, doživite ljepotu i duh Podravine i njenih toplih i dragih ljudi – zaključila je generalna konzulica Ljiljana Pancirov.

bpb

ARAD BIENNAL – MEETING POINT 3

U Pečuhu je 3. ožujka otvorena međunarodna izložba slikara, kipara i grafičara pod nazivom Arad Biennial – Meeting Point 3. Ova izložba suvremenoga likovnog stvaralaštva održava se u Aradu (Rumunjska), Pečuhu (Mađarska), Plzenu (Češka), Poechlarnu (Austrija) i Osijeku. Pokretač je ovoga velikog međunarodnog kulturnog projekta rumunjski grad Arad, stoga je prva izložba održana u ovome gradu još 2007. g. Projekt je financiran sredstvima Europske Unije. Osijek se uključio kao pridruženi partner na poziv Grada Pečuha. Ovogodišnji ciklus izložaba opet je započeo u Aradu, nastavljen je izložbom u Pečuhu (3. ožujka 2012), koju je svečano otvorio pečuški gradonačelnik Zsolt Páva, pridružila mu se i zamjenica gradonačelnika Osijeka Danijela Lovoković, a otvaranju je nazočila i generalna konzulica Ljiljana Pancirov. Na izložbi sudjeluje 12 osječkih umjetnica – slikarica, kiparica i grafičarki: Lana Ključarić, Helena Janečić, Andrea Zrno, Leonilda Conti Ribić, Sandra Vehabović, Jelena Kovačević, Ana Petrović, Željka Fuderer Levak, Dora Bratelj, Margareta Lekić, Ines Matijević, Valentina Grbačević, a izbornik, kustos izložbe je povjesničar umjetnosti Grgur Marko Ivanković. Sljedeći domaćin ove izložbe je Osijek, a bit će postavljena ovoga proljeća u Galerijama Kazamat i Waldinger.

PETROVO SELO – Samouprava Petrovoga Sela, Općina Eberave i Nimških Šic-Eisenberg 28. marcijuša, u srijedu, s početkom od 10 uri pozivaju u petrovski dom kulture na svečano otvaranje i press-konferenciju prikgraničnoga projekta „Rekonstruiranje i moderniziranje pročistača otpadne vode u Pinčenoj dolini“ PinKanAb L00046.

Trenutak za pjesmu Hrvatski jezik

Nigde v svetu takvoga jezika ni, kak v Lepoj našoj ga imamo mi. Uz Dravo naš se kaj daleko ori jer jednoga narječja on v Hrvatskoj tvori.

Čim za bregove hrvatske usnulo sunce padne što nam ljepotu našeg jezika dadne. U gradovima silnim hrvatskog jezika nije bez štokavskog se narječja čak ni ponosan barjak ne vije.

Doli, gdi veli su naši škoji, pisma se čakavska po cilem mistu poji. jazika našega vsako dite voli, svak pomorac dvigne jidra i Bogu se na jaziku milom pomoli.

Ana Rabuzin, 2. razred

Četrdeset peta obljetnica Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika objavljena je u tjedniku Telegram 17. ožujka 1967. s potpisima osamnaest hrvatskih znanstvenih i kulturnih ustanova. Tekst Deklaracije sastavila je skupina znanstvenika, književnih i kulturnih radnika (Miroslav Brandt, Dalibor Brozović, Radoslav Katičić, Tomislav Ladan, Slavko Mihačić, Slavko Pavešić, Vlatko Pavletić), a Upravni odbor Matice hrvatske tekst je 13. ožujka 1967. prihvatio i razaslao na potpisivanje. Već 15. ožujka Deklaraciju je potpisalo tadašnje Društvo književnika Hrvatske, a uskoro zatim i druge hrvatske ustanove. Deklaracija je zamišljena kao prilog raspravi o reformi Ustava SFRJ. Deklaracijom se nastojao ukinuti pokušaj jezičnog unitarizma u jugoslavenskoj federaciji gdje je sve opipljivija bila jasna i protuustavna opasnost da srpski jezik pod imenom srpskohrvatski jezik postane jedinstveni državni jezik. Deklaracija je zahtijevala ravnopravnost četiriju jezika – hrvatskog, srpskog, slovenskog i makedonskog u saveznim institucijama te dosljednu primjenu hrvatskoga književnog jezika u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, njome je izražena sumnja kako se Novosadski dogovor i Pravopis zloporablja. Autori teksta Deklaracije, jednako kao i potpisnici podvrgnuti su političkim pritiscima, i udaljeni iz javnoga života, a ne mali broj njih završio je i u zatvoru. Deklaracija je u tome povijesnom trenutku upozorila na nacionalnu neravnopravnost, posebno potisnutost Hrvata i hrvatskoga jezika u SFRJ. „No političko je značenje Deklaracije bilo odsutnije. Hrvatski se narod konkretno uvjerio da je otpor moguće organizirati. Nije važno što je bio slomljen, shvaćalo se da će jednom, drugi ili treći ili bilo koji put, ipak uspjeti” (...) „Naprostro, hrvatska nacija prije i poslije Deklaracije – to su kao dvije razne nacije. Već 1970-71. bilo je, na mnogo višoj fronti, sve osjetno jasnije. Moglo se pretpostavljati i vjerovati da će treći pokušaj bit uspješan” – kazao je akademik Dalibor Brozović. Dan 13. ožujka 1967. kad je u Matici hrvatskoj prihvaćena Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, povijesni je datum za hrvatski jezik. Odlukom Hrvatskog sabora 1997. godine, svake se godine, od 11. do 17. ožujka, slave Dani hrvatskoga jezika na spomen Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika. „Dani hrvatskoga jezika obilježavat će se prigodnim priredbama, predavanjima i natjecanjima u javnom i kulturnom životu Republike Hrvatske, u spomen Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, a u svrhu promicanja čistoće hrvatskoga jezika u javnoj uporabi. Vlada Republike Hrvatske posebnom će odlukom utvrditi koje će se priredbe,

predavanja i natjecanja financirati iz državnoga proračuna.” (NN, br. 27, 1997).

Deklaracija je bila borba za samostalnost hrvatskoga jezika, njegove bogate i osebuje kulture baštine, borba da hrvatski narod svoj jezik naziva vlastitim, a ne tuđim imenom. Ideja o ujedinjavanju jezika započeta je Književnim dogovorom u Beču 1850. godine, kao plod politike, naime ideja jugoslovenstva bila je izrazito jaka u Ilirskom pokretu i tadašnjoj Katoličkoj crkvi, dok je jezičnu situaciju obilježavao otpor protiv utjecaja talijanskoga, njemačkoga, mađarskoga i turskoga jezika.

Novosadski dogovor 1954. pa Novosadski pravopis 1960. kao plod jačanja velikosrpskih tendencija na polju jezika nije bio po volji dijelu hrvatskih jezikoslovaca pa i onih koji su, ne želeći mu se odmah javno usprotiviti, stavili na njega potpis. Osamnaest je vrhunskih kulturnih institucija, stupova državne kulture, potpisalo Deklaraciju, ali je ona svejedno doživljena opasnom za društvene i političke odnose, iako je tražila očekivanu pa i zajamčenu ravnopravnost naroda, putem ravnopravnosti jezika, bitnog za samoodređenje nacije.

- hg -

KALAIČA – Kako nam reče predsjednik Bariša Dudaš, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave već godinu dana u Kalači svakog petka od 18 do 20 sati priređuje se hrvatska plesačnica, koja se do sada održavala u predvorju Katoličke ustanove, a plesačnicu vode zastupnik Stipan Perić i Monika Markó, koja ujedno podučava plesove.

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Forum novinara

(...)

Govoreći o svojim problemima, novinari su ogorčeno isticali da ih jedino zanos drži na tim odgovornim dužnostima. U teškom političkom ozračju, u kojemu ih nadležni smatraju drugorazrednima, što se ogleda i u njihovim plaćama, izloženi su stalnim prijetnjama nestabilnosti i nesigurnosti. Najteže im je pak to što ne osjećaju da iza njih stoje državna tijela koja im zastupaju interese i koja se bore za ostvarenje njihovih ciljeva.

Predloženo je da se pogledaju mogućnosti kako bi se hrvatska glasila mogla centralizirati sigurnim namjenskim proračunom.

Sažimajući izlaganja novinara, predsjednik HDS-a je odbio onu, kako je rekao, „tešku primjedbu da iza njih nitko ne stoji”, i rekao da državna samouprava ima poseban odbor koji je dužan usklađivati rad naših medija. Uz to je još dodao da manjinski zakon, doduše, definira na neki način odnos manjinskih krovnih organizacija i njihovih medija, ali državne samouprave, na žalost, nemaju nikakav utjecaj na mađarska medijska poduzeća. Jedini postignuti rezultat na tome polju jest ugovor s direktorom Mađarske televizije. Unatoč toj žalosnoj stvarnosti dr. Karagić je naglasio da će on osobno prenijeti nadležnima sve tužbe naših novinara, ako mu to oni i pismeno dostave.

Na kraju Foruma pak zamolio je urednike i suradnike naših medija da i nadalje obavještavaju Hrvate o najbitnijim zbivanjima u našoj manjinskoj zajednici, da ih svojim napisima i emisijama potiču na njegovanje materinskoga jezika i kulture te da ih učinkovitim sredstvima upućuju kako bi se što bolje mogli snalaziti u današnjim političkim trendovima i tijekovima.

(m)

(Hrvatski glasnik, 2002/16)

Bogatstvo...

Svadba kod pomurskih Hrvata

Godišnji program KUD-a „Mohač“

Samostalno hrvatsko popodne

Pod naslovom „...od Gradišća do Bačke... plesovi Hrvata u Mađarskoj“, 3. ožujka u dvorani mohačkog kina „Kossuth“ održan je prvi od triju planiranih samostalnih godišnjih programa tronacionalnoga Kulturno-umjetničkog društva „Mohač“. U dvosatnome kulturnom programu nastupile su sve dobne skupine Društva, od najmanjih do odraslih, a prikazan je reprezentativni dio folklornog šarenila Hrvata u Mađarskoj. Toga lijepog subotnjeg popodneva nije samo velika kinodvorana ispunjena do posljednjeg mjesta, s tristotinjak posjetitelja, prije svega brojnih roditelja, baka, djedova, prijatelja, ali i drugih ljubitelja hrvatskog folkloru te poštovatelja mohačkog Društva, nego i pozornica na kojoj je nastupilo 150–160 članova Društva. Svojom nazočnošću program su uveličali Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Pošto je pozdravio sve nazočne goste i prijatelje, voditelj društva Stipan Filaković s nekoliko riječi predstavio je Društvo. Kako uz ostalo reče, KUD „Mohač“ osnovan je 1973. godine, što znači da već 39 godina djeluje. Od samog početka je tronacionalno društvo koje danas broji 150-ak, možda i 160 članova, od najmlađih do starijih koji su svojevremeno bili osnivači. Kao veliku stvar istaknuo je da se događa da cijela obitelj pleše na pozornici, ako i ne istodobno, ali u jednom programu, jer ima i više obitelji u kojima plešu i roditelji, i djeca, a ima već i onih čiji unuci plešu.

Program je otvoren prizorom iz santovačkoga šokačkog svatovca. Najmlađa skupina nazvana Mrvice, koja vježba tek 4–5 mjeseci, izvela je koreografiju Crni kos i druge dječje igre i plesove. Skupina plesača koja je plesala prije 10–15 godina, a sada ponovno dobila volju da zajedno pleše, otplesala je splet baranjskih šokačkih plesova. Najbliži podmladak, većinom učenici osnovne škole viših razreda s nekoliko gimnazijalaca, izveo je također baranjske šokačke plesove. – Ima u životu takvih nastupa, takvih plesova koji su jako zanimljivi, i jako važni u životu naših Hrvata u Mađarskoj, jedan od takvih je i koreografija Veseo i tužan Semartin – ovim je riječima Stipan Filaković najavio koreografiju u spomen na jedno baranjsko

Detalj santovačkoga šokačkog svatovca

selce gdje su nekada živjeli samo šokački Hrvati, a sada već nijedne osobe nema. Izvedena je i jedna koreografija podravskih pjesama i plesova. Prikazane su još i koreografije gradišćanskih i pomurskih plesova, a na kraju se vratili u Bačku spletom bunjevačkih plesova, i to tijekom cijelog programa u pratnji stalnoga pratećeg orkestra KUD-a „Mohač“.

Kako uz ostalo reče Stipan Filaković, na Duhove pozivaju na njemački, a 23. listopada na mađarski samostalni program. Nakraju su sudionici programa zajedno izašli na pozornicu, i skupa otpjevali pjesmu „Vesela je Šokačdija“.

Postoji već dugogodišnja tradicija samostalnih večeri, samostalnih programa.

„Prije nekih deset godina imali smo tako kao što ove godine želimo ostvariti. Budući da smo tronacionalno društvo, a imamo toliko koreografija da možemo održati tri samostalne večeri, ponovno smo odlučili organizirati kao nekada. Tako smo ove godine odlučili početi s hrvatskim, a budući da imamo nošnje i koreografije svih regija Hrvata u Mađarskoj, odlučili smo da program bude pod naslovom od Gradišća do Bačke – reče nam nakon programa na naše zanimanje Stipan Filaković, voditelj KUD-a „Mohač“.

O samome Društvu naš sugovornik ističe.

– Kada smo slavili 30. obljetnicu, onda su naši članovi osnivači odlučili opet redovito plesati, nastupati s KUD-om. Zanimljivo je da i njihova djeca plešu, pa se događa da je cijela obitelj na bini, ako i ne u istom plesu, ali u istom programu. Znači naši najstariji članovi bili su u programu, osnivači koji su prije 39 godina počeli kao djeca, onda naraštaj srednjoškolaca i studenata, naraštaj viših razreda (Talpacskák), onda nižih razreda (Pöttömkék), a najmlađe s kojima smo u rujnu počeli, nazvali smo hrvatski – Mravi. Zanimljivo je da u toj grupi imamo 21 dečka, i samo deset cura. Kad smo ove male prvi put predstavili na poklade, onda je došlo još šest dječaka i jedna djevojčica. Dakle ovo će biti grupa s dvostruko više dječaka od cura. Mi

Najzanimljivija koreografija Veseo i tužan Semartin – kao narator sudjelovao je i voditelj Stipan Filaković

Dio publike koja je ispunila dvoranu do posljednjega mjesta

smo tronacionalno društvo, jedna trećina su naši Hrvati-Šokci, jedna trećina Nijemci-Švabi, a jedna trećina su Mađari. Članovi nam ne dolaze samo iz Mohača nego i iz Vršende, Božuka, Vemena, Novog Mohača, imamo i nekoliko plesača iz Budimpešte, ali i iz Boje, Sajke, dakle iz okolnih naselja grada Mohača.

Kako pomiriti tronacionalnost koja nije ni mala ni jednostavna stvar? – upitali smo nakraju Stipana Filakovića, koji s ponosom reče.

– Mala zbog toga nije što svako ima svoju

kulturu, a da se to i u programu vidi, to je moguće samo tako da se počne već u vrtiću, kao što su počele Mrvice, koje plešu od svoje pete-sedme godine, isto tako hrvatsko šokačko kao njemačko švapsko i mađarsko, pa im je zato to prirodno. Imamo sad i jednu uspješnu koreografiju, švapsko-šokački svatovac čime smo nastupali na različitim festivalima, a to je uzeto kao primjer iz pravog (stvarnog) života jer to se događa i u stvarnome svakodnevnom životu, a pogotovo s Mađarima.

Počela su razmišljanja već i o 40. obljetnici Društva, koja se obilježava iduće, 2013. godine.

– Naravno, o tome razmišljam, evo, već godinu dana. Iduće godine u rujnu ili listopada željeli bismo proslaviti i 40. godišnjicu Društva, kao što smo za 30. obljetnicu imali program pod naslovom Ples generacija, onako kako smo počeli i po generacijama, isto tronacionalno kao što i danas radimo.

Iz bunjevačke koreografije

Najmanja skupina (Mravi) izvela je koreografiju Crni kos te druge dječje igre i plesove

Jedna od koreografija – Podravski hrvatski plesovi u izvornim nošnjama

A sad razmišljam o tome da pozovemo sve koji su plesali u našem Društvu, a ima ih oko 1200 koji su od samih početaka do danas plesali. Svi bi došli na sastanak, na program i na bal, ali budući da nas ima stvarno dosta, a da ne bude predug program, zato bi prikazali izbor iz najboljih koreografija, a usto možda bi plesala i pokoja starija generacija. Naprimjer nismo još imali izložbu fotografija, o diplomama da i ne govorimo, različitih članaka iz novina, od toga bismo željeli napraviti izložbu.

S. B.

Članovi pratećeg orkestra KUD-a Mohač

Nakon nastupa kao gledatelji...

Tamburaška djelaonica u Sambotelu

Kratka vist koncem ljeta u Hrvatskom glasniku da od lani i u Sambotelu se strefu svaki pondiljak na jednoj uri ljubitelji tamburaške glazbe ki bi se i iz blizine upoznali s ovim glazbalom, po uputi petroviskoga tamburaša, Rajmunda Filipovića. Bili smo na jednoj probi, pominali smo se s najavljeniki, a za našu prošnju i srce, najnoviji tamburaši Gradišća i odsvirali su nam prvu jačku *Kiša pada...* Med petnaestimi diozimatelji se najdu školari, penzioneri, novinari, zastupnici Hrvatov, studenti ki će sami reći, zašto su se javili za ovu muzičku avanturu.

Jedan dio tamburašev

Laslo Škrapić, predsjednik Hrvatske samouprave u Sambotelu: Nam je ova tamburaška djelaonica već duglje vrime u planu. Htili smo i s ovim tečajem mladinu simo pozvati med nas da vekšu volju dobiju dojtji u Hrvatski klub. Pred kratkim smo imali na to mogućnost da smo si mogli kupiti šest tamburov pak i petroviski Rajmund Filipović je pristao na to da će

nas učiti. Ja sam si mislio, ako već jednoč čuvam ovu grupu dok su na uri, i ja neću nek siditi ovde, nek i ja ću se priključiti u djelo, kad imam i vlašću tamburu. Uspio sam nagovoriti i nukića da dojde, pak i moja kći se uči tamburati. Je med nami gdo se nek iz hobija začeo tamburati, a je gdo i ozbiljnije zame, pak bi se rado učio i dalje guslati. Ja mislim da na kraju će se moći skupastaviti jedan tamburaški sastav, u kom će biti sve generacije nutri, tamburaši, od devet do šezdeset ljet starosti. Ako nek deset ali dvajset jačkov naučimo, onda će jur i to jako lipo biti. To bi još lipše bilo, kad bi znali odsvirati sve jačke ke mi pjevamo u zboru Djurdjice. Morebit za deset ljet, ako doživimo!

Emilija Varga, rodnom iz Gornjeg Četara, jačkarića Djurdjice: Tako sam si mislila da u žitku još nigdar ništ takovoga nisam djelala, a sad kad sam se ostarnula, štila sam si i ovo tamburanje isprobovati. Sad je zima, sad imamo lazno pak moremo dojtji svaki pondiljak. Dobra je i grupa, nasmiijemo se, kad ne ide varšto, ali jako dobro se šperamo. Naš učitelj je jako dobar, on nek pogleda na nas, kad varšto ne znamo, pak veli nek polako, pak ćemo se naučiti. Ali to je istina, mer kad človik si premisli, što je bilo kad

smo se prijeli, pak sad, sad jur čisto dobro nam na ruke stoji. S prvine još i šperala si nisam prste, pak i grč mi je ruku mogao zeti, ali sad već ne. Sad smo se i naučili da ne moramo nek dobro držati instrument, nego što, kako se mora hujtiti. Zato človik nima na to lazno da si svaki dan zame u ruke doma instrument, ali u subotu, u nedilju kad imamo malo već vrimena, onda probujemo da u pondiljak ne dojdemo tako simo da ništ ne znamo. Kad se najprzame tambura, veljek se jači, tako nam sve bolje ide. Jedna ura tajedno to je varkoč čuda, a varkoč još i dost nij. Ja si mislim, dokle človika ovo interesira, mora ostati. Kad gusle zame negdo u ruke pak zna i igrati, to je onako lipo, pak dobro. Morebit će nam dost biti deset ljet, kako je Laci rekao, da se pošteno naučimo par jačak guslati.

Dušan Mukić, Slovenac u Sambotelu, urednik-reporter u Slovenskoj redakciji kod MTV-a: Ja sam napravio intervju s gospodinom Laslom

Škrapićem, jer med nami Slovenci i Hrvati u ovom varošu odlična je suradnja, ki je rekao da im je najveći problem da nimaju mlade ljude ki bi došli na hrvatske priredbe. Za novu ideju je spomenuo ov tamburaški tečaj. Bio sam mišljenja, da ja jur petnaest ljet sviram gitaru, morebit bi bilo dobro probati i ov hrvatski instrument. Na početku mi je bilo jako čudno, jer tamburica sama po sebi ima jako tanak, samotan glas, ali sad kad jur svi vježbamo i zasvira skupa deset-dvanaest tamburicov, onda je ta glas fantastičan, i jako mi se vidi. Drugačije, meni je uvijek bila želja da igram u jednoj skupini, bandi, kako mi kažemo Slovenci, ali s gitarom je malo teško najti kolege u Sambotelu, i to Slovence. Sad kad sviram tamburicu, ima tu jedna grupa koja sada nastaje, ja imam želju i ufam se da ćemo imati zaista jednu dobru skupinu i moć ćemo skupa nastupati i svirati. Ja sam uvijek ljubio hrvatsku kulturu. Studirao sam u Ljubljani i tamo sam upoznao Hrvate i uvijek mi je bila u srcu hrvatska glazba. Mi Slovenci kad sviramo, najveć igramo na harmoniki, a imamo i puno takovih pjesam, ke su hrvatskoga izvora, npr. Sve ptičice iz gore, Snoč sam se šetal ja... I to naši Slovenci u Porabju sve sviraju i pjevaju, tako da mislim ova hrvatska glazba je već udomaćena med Slovenci. Ovde sam upoznao jednu mladuu divojku, to mi je jako bitno, ali i drugi ljudi ki su malo stariji, su vrlo simpatični. Društvo je odlično jer mi ne samo sviramo, nego i pričamo, upoznajemo se. Imamo i dobroga profesora pokidob je mlad i s njim se dobro razumim. Tako da nije samo svirka ono, zbog čega ja dojdem u tu tamburašku djelaonicu, nego i društvo, jer se jako dobro čutimo. Meni nije žao da sam došao i ja uvijek kažem, moramo biti otvoreni prema drugim nacijam, prema drugim ljudem.

Rajmund Filipović, petroviski tamburaš, član Koprive, pjevač i gitarist Pinkice, učitelj tamburašev u Petrovom Selu, Nardi, sambotelskoj Muzičkoj školi, i sad u Sambotelu: Ova je jedna

nova generacija mladih i starijih, ka se kani naučiti tamburati i kani nekako skupa živiti s ovim instrumentom. Što je najbolje u svemu, to je to, da zaistinu imamo sad u Sambotelu, Nardi, Petrovom Selu, Gornjem Četaru tamburaše, od 7 do 70 ljet starosti, ki su svi jednako strpljivi, dojdou na

probe, kanu se naučiti igrati na tamburi, i ja mislim to samo po sebi je dosta dobro. Ako pogledamo našu okolicu kade su početnici, onda moramo reći da trenutačno imamo skoro 50-60 budućih sviračev, ki moru biti dobri tamburaši kasnije. Ja se ufam da će ostati nekoliko tamburašev i ovde u Sambotelu. To se ne more reći na prvi proba, gdo je talentiran, a gdo nij. Ako samo svoj primjer gledam, kad sam ja pohađao sedmi razred, i onda sam začeo tamburati, a nas je učio Temmel Janoš bači. Jednoč su rekli mojoj mami kad je ona pitala za moje tamburaške znanje: „A, starton iz ovoga ništ neće biti!“ Zato velim, meni je bilo još dvi-tri ljeti potribno da začmem čutiti tu tamburu. Prvi korak svaki more napraviti. Dobro držati tamburu, guslati na njoj dvi-tri jednostavne melodije. Ta drugi, veći korak to je već ono, biti u sastavu, muziku prikdati publiku, a to je već nešto drugo. Onda se vidi, gdo more još dalje, a gdo će ostati na prvom koraku. U Gradišću se sad pojavljuju ti veliki orkestri, čudami se kanu naučiti guslati. Svaki človik ima neku motivaciju. Tambura je svenek pri ruki i svenek se najdu takovi, ki to znanje moru i kanu prikdati. Mi smo svi hobi-sviraci na većem nivou, ali od toga uvijek se more bolje. Ja se ufam da ćemo moći vrijeda pozvati, povlići simo profesore, stručnjake iz Hrvatske, ki bi znali na još veći nivo staviti ovo naše tamburanje. Ako se pak pita za nastup sambotelskih tamburašev, onda moram reći da svaka grupa s početnici mora imati 5-6 misec za vježbanje. Čemo viditi, kako ćemo moći skupadojtji i skupaspraviti te dvi-tri jačke da se more projtji na pozornicu. Medjutim, to je sigurno da u ljeti ćemo jur moći nastupati, ali će se to zgodati morebit još i prilje.

Zugló kup u odbojci

HOŠIG-ovi zlatni odbojkaši i srebrne odbojkašice

Leti, odskakuje i sliječe bijela odbojkaška lopta u sportskoj dvorani budimpeštanske Hrvatske škole. Popodnevni je trening u odbojci uza stručno vodstvo Ladislava Gršića, profesora tjelesnog odgoja. Iako je već završena Đačka olimpijada u odbojci za srednjoškolce, treba biti u dobroj kondiciji.

U siječnju su nastavljena natjecanja Đačke olimpijade u odbojci za srednjoškolce u petoj dobnoj skupini. HOŠIG se na Zugló kup prijavio sa po jednom muškom i ženskom ekipom. Sveukupno se nadmetalo devet muških, po a, b, c skupinama, i osam ženskih ekipa, po a i b skupinama. Sve su utakmice u odbojci odigrane u HOŠIG-ovoj sportskoj dvorani, sveukupno petnaest muških i trinaest ženskih utakmica. Skupina dječaka uspješno je prošla skupna nadmetanja i nakon pobjede nad momčadima Gimnazije „Voda Álmos” i Gimnazije „Sv. Stjepan” skupine b, stekli su izravan plasman u završnicu, koja je utakmica odigrana 8. veljače i HOŠIG-ovci su pobijedili ekipu Gimnazije „Blanka Teleki” iz skupine c, s 2 : 0 u setovima, te momčad Protestantske gimnazije „János Sylvester” iz grupe a, s 2 : 1 u setovima. Zlatni odbojkaši Hrvatske gimnazije jesu: Andrija Kali, Daniel Vojnić, Szabolcs Szilágyi, Bendegúz Vizi i Matija Tišlerić.

Djevojke su također uspješno koračale prema završnici, u dvobojima skupine b pobijedile su ekipu Srednje škole „Lajos Pet-

rik”, Gimnazije „Miklós Radnóti” i Protestantske gimnazije „János Sylvester”. Završna je utakmica odigrana 1. ožujka u kojoj su odbojkašice Hrvatske gimnazije, nažalost, izgubile utakmicu od pobjedničke momčadi, a skupine Gimnazije „Sv. Stjepan” s 2 : 1 u setovima. Srebrne odbojkašice HOŠIG-a jesu: Ana Gal, Marina Mihajlović, Dalma Perak, Luca Gabelić, Dominika Papp, Xhyljeta Muhadri, Dorina Pelyvás, Ema Farago, Szilvia Jobbágy, Dorina Korozmán, Klaudia Deli, Aderien Bata i Timea Kohári. Ekipu je pripremio i vodio Ladislav Gršić, profesor tjelesnog odgoja. Ne u posljednjem redu vrijedno je istaknuti da u skupinama protivnika riječ je o gimnazijama sa šest ili osam stotinjaka polaznika. Čestitamo odbojkašima i odbojkašicama te im želimo puno uspjeha u sljedećim natjecanjima.

k. g.

Športski tjedan u HOŠIG-u

U dobro opskrbljenoj sportskoj dvorani budimpeštanskog HOŠIG-a i ovoga je puta priređen Športski tjedan. Tradicionalni je to program škole koji se priređuje poslije polugodišta školske godine. Od 23. do 27. siječnja stotinjak polaznika Hrvatske škole, u muškim, ženskim ili mješovitim ekipama, dobrovoljno je sudjelovalo sportskim aktivnostima poslije nastave, od 14.30 do 17 sati. Prvi su dan učenici 1. i 2. razreda živahno sudjelovali u štafetnim igrama, a u sportu brze reakcije, sabranosti i snalažljivosti ili odbojci daci 5, 6, 7. i 8. razreda. U utorak za 3. i 4. razred organizirani su neizostavni graničari, te odbojka za 5. i 6. razred, a „visoki” gimnazijalci igrali su košarku. Srijeda je posvećena odbojci, na koju su se prijavile tri gimnazijske ekipe. Sutradan su priređena dva turnira najpopularnijega sporta, nogometa, uza sudjelovanje učenika 3, 4, 5. i 6. razreda, zatim su se u nogometu nadmetali i gimnazijalci. Posljednji su dan učenici nižih razreda zajednički s roditeljima zaigrali štafetne igre. Športski tjedan, uza stručnu pomoć i nazočnost profesora tjelesnog odgoja Biserke Brindze i Ladislava Gršića, organizirala je Đačka samouprava škole. Rezultati Tjedna jesu: u ponedjeljak štafetne igre 1. i 2. razred – prvo mjesto ekipa Crvena, drugo Zelena, treće Žuta; odbojka 5–8. razred prvo mjesto ekipa Mi (7–8. r.), drugo Cure (6. r.), treće Limenka (5. r.) i četvrto Rockfire (6. r.); u utorak u štafetnim igrama prvo mjesto ekipa Zelena, drugo Žuta, treće Plava, četvrto Limun; odbojka za 5–6. razred prvo mjesto ekipa Naranča, drugo Limun; u srijedu u odbojci za gimnazijalce prvo mjesto ekipa Horvath, drugo Kohari, treće Mihajlović; četvrtak nogomet 3–6. razred prvo mjesto ekipa Babik, drugo Muhadri, treće Šimon; nogomet za gimnazijalce prvo mjesto ekipa Plava, drugo Limun. A kako bi i nadalje ostali zdravi i hrabri, sudionicima je dodijeljeno voće s etiketom „Čuvam svoje zdravlje!”

k. g.

Predsmotra s 22 izvođača

Društvo Horvata kre Mure, Hrvatska samouprava Zalske županije i keresturska Hrvatska samouprava 25. ožujka bili su uspješni organizatori druge predsmotre Međimurske popevke u Pomurju na kojoj je 22 izvođača iz Budimpešte, Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Serdahela, Sumartona i Kaniže otpjevalo 44 popijevke.

Najmlađa pjevačica
Kristina Körösi

Mate Tizedeš

Oršolja Kuzma

Voditelji programa
s pomoćnicima

Organizacijski odbor središnje smotre Međimurske popevke prošle godine se obratio predstavnicima hrvatskih udruga s molbom da se razmotri mogućnost organiziranja predsmotre. Tako je lani priređena prva pomurska predsmotra, a ove godine druga po redu. Uspješnost prve priredbe dokazuje da se na drugu prijavio veći broj izvođača.

Ladislav Gujaš, predsjednik Društva Horvata kre Mure, pozdravio je nazočne, posebno Silviju Malnar, prvu tajnicu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, i stručnu komisiju: Stjepana Hranjeca (predsjednik), Branimira Magdalenića, Dragicu Karolinu Šimunković i Miroslava Novaka. U ime domaćina pozdravne riječi je uputio Lajoš Pavlic, načelnik sela Kerestura, i izrazio zadovoljstvo da se predsmotra ponovno održi u lijepim prostorijama prosvjetnog središta.

Druga pomurska predsmotra započela je s povijesnom pričom pomorskih naselja, „prepovedali su” je na domaćem narječju dr. Erika Rac i Joža Đuric, a u pripovijetku su utkali i popijevke.

„Morti ne znate si kaj je Fičehaz skupa z Bajčom jako dogo spadal k sepetnički cirkvi. Na Bajči se na čuje više hurvatska popevka. Fičehaščani ve f Keresturu mole Boga i fala nemu, pupevleju išče hurvatski” – počela je priču Erika Rac, a nastavile su pjevačice Ženske skupine iz Fičehaza s pjesmama Zakaj mene moje srce tak boli i Teče bistra voda. Harmonikom ih je pratio Balint Takács.

„Popevka nas tpela na Pustaru. Po bregu gori, pak po dolu doli. Na pustarskem bregu Habekuvi kuma stanjuvlo. To su minarska deca pupevala da su se na torbaj šklizala doli pu dolu. Minarčani su negda na Pustaru hodili f školu. Prvu pustarsku školu su preložili z jene krčme. Tam su se vučila deca. A ve?” – pripovijedao je dalje Joža Đuric, te slijedile

pjevačice iz Pustare s pjesmama V jutro rano i Klinčec stoji. Slijedila je priča o Serdahelu: „Serdehel je vek bil neka naj nam drugam Horvatam. Tu je mela kurijo sinesica Fedak Šara. Tu smo pili prvog bambija v Turuluvem bifeju. Serdehelčani imaju najvešku cirkvu.” – čulo se od pripovjedača. Mješoviti pjevački zbor iz Serdahela nastavio je pripovijetku s popijevkama Na bregu je jena cirkvica i Moja ruža mene ne gleda, a Ženski pjevački zbor iz Mlinaraca s popijevkama „Vu minarski zdeneci hladna voda zviru i Beli robec formu zgubil da je Đura Janu lubil. „Đura s Kaniže dunesel Jani čižme. A f pr vem životu su tulku hodali Đuriji i Jane po var šu kaj nim se i dopal, pak su se to udselili svojega sela” – nastavljala se priča s Mješovitim zborom iz Kaniže i popijevkama „Mura, Mura, gliboka si voda ti i Vu subotu kada dimo dojdem, pratili su ih kaniški tamburaši. „Ud Kaniže se moremo dupelati s cugom do Kerestura” do keresturskoga Ženskog pjevačkog zbora, gdje su lijepe šume, pa su se mladi u njoj sakrivali, o tome su pjevale žene „V šumici zeleni, Moja ruža mene ne voli”. Pratili su ih keresturski tamburaši. Na kraju je priča stigla do

Sumartona, u mjesto za koje je „Kral Karol VI. 1739. leta šenkal kaj moreju saku leto dva put senje držati. Na Jantonovo i na Martinje.” Mješoviti pjevački zbor je pjevao o lijepim ženama i junacima „Lepa si mi črnokožna i Junaki se s vizite dopelaju”.

Među nastupima zborova nastupali su solisti. Najmlađa pjevačica predsmotre bila je Kristina Körösi, učenica drugog razreda iz Serdahela. Iz serdahelske škole, osim Kristine, nastupali su učenici: Rebeka Premec, Bijanka Koša, Estera Kodela i Mate Tizedeš. Aleksa Kozmu, učenika iz Sumartona, pratio je Tamburaški sastav „Kajkavska ruža”, a Kiti Schevelik, učenicu iz Kerestura, tamburaši iz mjesta. Bilo je izvođača i srednjoškolaca: Dalma Rodek i Melita Kuzma, njih su pratili sumartonski tamburaši, te Barbara Kőnig iz Serdahela. U solopjevanju treba posebno istaknuti Oršolju Kuzma, koja je čak iz Budimpešte doputovala da sudjeluje na predsmotri. Ona je već iskusna pjevačica, koja je već mnogo puta nastupala na središnjoj smotri. Poznate su solistkinje i umirovljenice Rozika Broz iz Fičehaza i Margit Andrašek iz Kerestura, koje uvijek iznenade publiku s

prekrasnim glasom i vrlo starim popijevkama. Marija Tihanji i Katica Jakopanec iz Petribe pjevale su u duetu.

Prema riječima predsjednika stručnog povjerenstva, vidljiv je razvoj u odnosu na prošlu godinu, svi su se izvođači vrlo dobro pripremili za nastup i povjerenstvu neće biti jednostavno koga ne uvrstiti u popis onih koji će 2. lipnja nastupiti na središnjoj smotri u Nedelišču.

Melita Kuzma s Tamburaškim sastavom „Kajkavska ruža”

Druženje oko običaja u Dombovaru

U gradu Dombovaru djeluje niz samouprava, među njima i Hrvatska koja je utemeljena na prošlim izborima. Ova mlada samouprava trudi se pronaći načine djelovanja i okupljanja koji ponajviše odgovaraju njezinim biračima. U Dombovaru ima malo Hrvata, ali to više prijatelja i simpatizera u gradu i onih iz Hrvatske. Već dva desetljeća grad njeguje prijateljske veze s hrvatskim gradom Ogulinom, nižu se godišnji susreti, posjeti izaslanstava, razmjene učenika... Zahvaljujući i zalaganju Hrvatske samouprave, uspostavljena je i plodna veza i potpisan sporazum o prijateljstvu s gradom Virom, pa su međusobni posjeti sve češći, od druženja na polju nogometa, do turističkih i međusobnih turističkih promocija. Dombovarski se Hrvati ponose i činjenicom kako je u njihovu gradu rođen hrvatski ban Franjo Vlašić kojemu je u spomen lani uz proslavu Dana grada podignuta spomen-ploča na pročelju jedne od tamošnjih javnih zgrada u kojoj sjedište ima i Hrvatska samouprava.

U gradu uspješno djeluju četiri narodnosne samouprave: armenska, ciganska, njemačka i hrvatska. One imaju i nekoliko zajedničkih priredaba. Jedna od njih je i takozvana narodnosna svinjokolja. One su već lani uvele tradiciju održavanja zajedničke svinjokolje i druženja na večeri koja joj slijedi. Tako je bilo i 25 velja-

če. U ranim jutarnjim satima okupilo se veselo i radno društvo. Svi su se dobro narodili, ali i zabavili oko starih navada i načina klanja svinja, kako se to radilo nekada, a u večernjim satima u Restoranu Camping slijedilo druženje uz bogat stol i nostalgijijski disko za što se brinuo DJ Török. Za hrvatskim stolom našla se generalna konzulica i Vaša urednica u društvu tamošnjih Hrvata, predstavnika Hrvatske samouprave, na čelu s Gaborom Varga Stadlerom, Izabellom Berczek, Edit Marcsik i Lászlom Gyevi-Boros te njihovim prijateljima. Poslužila se juha od svinjskih kostiju koju su spremili Armeni, sarma koju su ove godine spremili Cigani, pečena svinjska rebra i pečenje što su spekli Nijemci, hurku i kobasice servirali su Hrvati, a bogatu ponudu kolača osigurale su vješte ruke domaćica druženja. Bogata tombola razveselila je mnoge, od sitnih, ali zanimljivih dobitaka do pravih dana odmora u Kupalištu Gunaris.

bpb

MOHAČ – Čitaonica mohačkih Šokaca 24. ožujka priređuje već tradicionalno natjecanje vina, odnosno vinara. Uzorci vina prijavljenih za natjecanje mogu se predati 22–23. ožujka (četvrtak i petak) od 16 sati u prostorijama šokačke udruge. Za prvo prijavljeno vino plaća se 700 forinta, a za svako daljnje 500 po uzorku. Prijavljena vina i ove godine ocjenjivat će i vrednovati stručni sud sastavljen od poznatih vinara i stručnjaka. Prigodom prijave vina za natjecanje može se uplatiti i večera (porcija perkelta 1200 Ft). Završno svečano proglašenje rezultata natjecanja bit će 24. ožujka, s početkom u 18 sati u prostorijama udruge u Táncsicsevoj ulici.

Zbogom, Ištvan Ecker!

Ištvan, od prošloga petka gustokrat mislimo na Te. Mi, petroviski hodočasnici, tovaruši Celja, ne razumimo. Upitniki nam rovaju u glavi i ostavljaju diboke brazde. Tvoja odluka nam je nerazumljiva. Ne znamo kamo vrići ovu neprominljivu, nepozvanu, nemilosrdnu vist. Ni-mamo Te već. Istina, nismo nigdar posebno peljali račune, u međuvrimenu, od hodočasnikov, s kimi smo se strefili svako lje-to jednoč, ali onda sigurno. U augustu-šu četire dane smo svenek podilili istu sudbinu, prik sto šezdeset kilometarov. Mi smo te poznavali samo s one strane, kako si nas zabavljao, veselo tirao prik fizičkih poteškoč s humorom, veseljem i s tvojom ležernošću. Kako si s gizdošću nosio kod Kisežan, ali rodjeni Židanac tu našu hrvatsku zastavu, ali upravo križ raspetoga Ježuša. Vik si znao pomoći drugim, kad je bilo rič od toga da nekom olakšaš put, napore. Priredbe Hrvatov u Kisegu rijetkokrat su se odvijale prez tebe i tvoje familije. Mi vanjski promatrači ne znamo što se je pokvarilo, kade je nutrasuvana falinga u tvoj žitak i kad si si odvezao konce s krajem da ovako dalje ne more ići. Mi samo to znamo da te već nij', da odsad zaman čekamo augustuš. Ištvan Ecker neće se jur pojaviti med redi celjanskih hodočasnikov, neće nas razveseliti, batriti, s nami se smijati, koracati na putu, okrenuti našu pažnju od muke s različitim povidajkami, ali ni mjesto rezervirati za drage prijatelje.

Ištvan, stat ćemo oko tvojega groba potučeni i nećemo se moći osloboditi od ćuti da ovo nije bilo pravo vrime za tvoj odlazak, za razlučenje od ovoga svita. Vjerujemo da bi još morao i mogao imati djela i dužnosti na ovoj kugli zemaljskoj. Ali smo sigurni da ni ovoljetni augustuš neće minuti prez tebe, da nijedna molitva neće biti zaman otpušćana na celjanskom shodišću. Bit ćeš s nami opet, nosit ćeš i križ na čelu naše grupe. Naslonit će se vjetar na hrvatski barjak i nad tvojom glavom na Brigu za plakanje. U našem pamćenju gvišno. I onda, i onde, znova će se ganuti suza za te, kad naš peljač, Šandor, bude rekao da čislo izmolimo za mir tvoje duše. Zbogom, Ištvan, neka Ti bude laka židanska zemlja!

-Timea Horvat-

PEČUH – Hrvatski klub Augusta Šenoae sudjeluje kao partner u IPA projektu „Povezivanje multimedijских kulturnih centara u okviru prekogranične suradnje”. Projekt provode glavni korisnik Gradska knjižnica „Franjo Marković” iz Križevaca, partner Hrvatski klub „August Šenoa” te pridruženi partner Grad Križevci. Ukupna je vrijednost projekta 109 202 eura, od čega proračun Gradske knjižnice iz Križevaca iznosi 68 014 eura. Od ukupne vrijednosti projekta 85% sufinancira Europska Unija preko IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska, a preostalih 15% osiguravaju projektni partneri. Projekt se provodi od 1. prosinca 2011. do 30. studenoga 2012. godine. Trenutno se odvijaju aktivnosti prvog tromjesečja projekta, koji traje od 1. prosinca 2011. do 31. ožujka 2012. godine. U tom će se razdoblju uspostaviti ustrojstvo upravljanja projektom te započeti s aktivnostima nabave opreme. Naime preko ovoga projekta poboljšat će se multimedijalna opremljenost Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, audiooprema, rasvjeta, nabavit će se i videooprema, što će omogućiti održavanje kinoprojekcija.

DOMBOVAR – Tradicionalna proslava Dana grada Dombovara ove se godine održava 31. ožujka. I ovogodišnjoj proslavi sudjelovat će izaslanstvo grada Vira, s kojim grad Dombovar ima potpisanu povelju o suradnji i prijateljstvu, izjavljuju za Hrvatski glasnik predsjednik dombovarske Hrvatske samouprave Gabor Varga Stadler.

PEČUH – „Granice i veze” naziv je međunarodne konferencije koja ima za temu znanosti o društvu, a bit će ustrojena 27. ožujka u organizaciji Katedre za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Peču. Mjesto konferencije je Kulturna četvrt Zsolnay, zgrada E25. Među plenarnim izlaganjima, između ostalih, izlaganje će imati dr. Milan Mesić s Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta zagrebačkog Sveučilišta, i dr. Ivica Đurok, docent Katedre za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Peču. Rad će se odvijati u pet sekcija, a sekcijom naziva Narodnosti, narodnosne veze – bez granica predsjedava dr. Ivica Đurok. Svečano otvaranje konferencije je s početkom u devet sati, a konferenciju će otvoriti dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Peču dr. Ferenc Fischer i voditeljica Katedre za sociologiju tog fakulteta dr. Gabriella Gáspár.

Ljetna škola tambure

Kulturna udruga Vizin iz Pečuha poziva Vas da sudjelujete na **Ljetnoj školi tambure** koja će se održati u **Orfúu** (Tekeres Ifjúsági Szállás és Családi Panzió: www.orfu-diakszallas.hu) od 27. lipnja do 1. srpnja.

Očekujemo prijave onih mladih tamburaša (od 8. razreda) iz cijele Mađarske koji imaju svoje glazbalo (ili ga mogu donijeti), te već nekoliko

godina uče svirati na tamburi. Cilj je Ljetne škole tambure da bi se polaznici upoznaju s tradicionalnim melodijama Hrvata u Mađarskoj, s poznatim hrvatskim tamburaškim skladbama, te što više zajedno sviraju.

Stručni voditelji škole:

- **Ivan Draženović**, magistar glazbe, voditelj Tamburaškog orkestra u Čepinu (Hrvatska), član Tamburaškog sastava „Ravnica”;
- **Gergő Kovács**, nastavnik glazbe u Hrvatskom obrazovnom centru „Miroslav Krleža” u Peču;
- **Zoltán Vízvári**, voditelj Orkestra Vizin, i članovi Orkestra Vizin.

Program: dolazak polaznika 27. lipnja (srijeda) u popodnevni satima. Probe, uvježbavanje glazbe svakog dana 1-2 puta, u večernjim satima druženje;

30. lipnja nastup (plesaćnica) u Peču ili Orfúu; 1. srpnja odlazak u Kalaču, te nastup na Međunarodnome tamburaškom festivalu. Prema dogovoru, moguće je noćenje i u nedjelju (1. srpnja) u Orfúu uz dodatne troškove. Troškove ljetne škole (puni pansion, honorari voditelja) plaćaju polaznici u iznosu od 20.000 Ft. Troškove subotnjeg i nedjeljnog prijevoza (Orfú–Peču, Orfú–Kalača) snose organizatori.

Rok je prijave 15. travnja 2012.

Prijaviti se možete na telefonskom broju: **+36-30/380-12-23** (Zoltán Vízvári), ili na e-mail adresi: **info@vizinzenekar.hu**

Radujemo se Vašem dolasku i sudjelovanju!
Kulturna udruga Vizin

PEČUH – Redovita godišnja skupština Udruge baranjskih Hrvata bit će 29. ožujka 2012. u 17 sati u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae (Pécs, Esze Tamás u. 3). Predloženi dnevni red: 1. Izvješće o radu za 2011. godinu; Financijsko izvješće za 2011. godinu; Plan rada za 2012. godinu; Financijski plan za 2012. godinu; Pripreme za Kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj; Razno.

SEGEDIN – Dana 10. ožujka u tom gradu je održana likovna kolonija u organizaciji tamošnje Hrvatske manjinske samouprave. Sudjelovalo je 16 slikara, među kojima i članovi likovne udruge »Crto Art« iz Subotice. Rad kolonije odvijao se u Nacionalnoj knjižnici Károlya Somogyia, a koloniju je otvorio član segedinskog povjerenstva za kulturu Nándor Kohári. Treći saziv kolonije bit će održan u ožujku iduće godine, kada će biti priređena izložba radova nastalih na prvoj i drugoj segedinskoj koloniji, najavio je ovom prigodom Dušan Marjanović, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave grada Segedina.

D. B. P.

